

# TÜRKİYE'DE TARIM SEKTÖRÜ BÜYÜMEYİ NASIL ETKİLİYOR? AMPIRİK BİR ANALİZ

## HOW AGRICULTURAL SECTOR AFFECTS GROWTH IN TURKEY? AN EMPIRICAL ANALYSIS

Yunus AÇCI<sup>10</sup>

### ÖZET

Tarım sektörü, özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyümenin gerçekleştirilmesi ve yoksulluğun azaltılmasında önemli bir role sahiptir. Bu çalışmada, tarım sektörü ile ekonomik büyüme ilişkisi, Toda-Yamamoto (1995) ve Bootstrapa Dayalı Hacker-Hatemi J (2005, 2006) Granger nedensellik testi ve Hatemi J-Roca (2014) asimetrik nedensellik testi yardımıyla ele alınmıştır. Toda-Yamamoto (1995) ve Bootstrapa Dayalı Hacker-Hatemi J (2005, 2006) Granger nedensellik test sonuçlarına göre tarımsal katma değerden gayri safi yurt içi hasıla büyüme oranına doğru nedensellik söz konusu iken, gayri safi yurt içi hasıla büyüme oranından tarımsal katma değere doğru nedensellik söz konusu değildir.

**Anahtar Kelimeler:** Tarım, Ekonomik Büyüme, Nedensellik Testi

---

<sup>10</sup> İskenderun Teknik Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Ekonomi Bölümü, e-posta: yunus.acci@iste.edu.tr

ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye’deki tarım sektörünün durumu ve geleceği ile benzerlikler göstermektedir. Bu nedenle, yatırımcıların ve genç nüfusun tarım sektörüne özendirilmesi amacıyla tarım sektörünü destekleyici politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

## Kaynakça

- Açcı, Y.,(2015), Türkiye’de Döviz Kuru Geçişkenliğinin İhracat ve İthalat Fiyatları Üzerindeki Etkisi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Malatya.
- Adıgüzel U., T. Bayat, S. Kayhan (2016), “Petrol Fiyatları Ve Döviz Kuru Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Asimetrik Nedensellik Analizi”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(2), ss.241-253.
- Cafı, R. (2017), “Türkiye’de Tarım ve Hizmet Sektörünün Gelir Eşitsizliğine Etkisi: Asimetrik Nedensellik Analizi”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı, ss.598-606.
- Doğan, Z., S. Arslan, A. N. Berkman, (2015), “Türkiye’de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), ss.29-41.
- Gollin, D. (2010), “Agricultural Productivity and Economic Growth”, Handbook of Agricultural Economics, 4, ss.3825-3866.
- Hacker, R.S., A. Hatemi-J. (2006), “Tests for causality between integrated variables using asymptotic and bootstrap distributions: theory and application”, Applied Economics, 38(13), ss.1489-1500.
- Hatemi-J, Abdunnasser, E. D. Roca (2007). “Equity Market price Interdependence Based on Bootstrap Causality Tests: Evidence from Australia and its major trading Partners” Applied Financial Economics, 17(10), 827-835
- Hatemi-J, Abdunnasser (2012). “Asymmetric causality test with an application” Empirical Economics, 43, 447-456
- Hatemi-J, Abdunnasser, , E. D. Roca (2014), “ BRICS and PIGS in the presence of uncle sam and big brothers: Who drive who? Evidence based on asymmetric causality tests.”Griffith Business School Discussion Papers Finance, ISSN:1836-8123
- Khan, A.D., S.S.Ahmed, E.Ahmed (2012), “Agriculture and Economic Growth: Empirical Evidence from Pakistan”, 2ND International Multidisciplinary Conference towards Better Pakistan.
- Mokhtari, F., A.M.Hourai (2016), “Economic Growth and Government Subventions for Agriculture Sector in Algeria: An ARDL Model”, Arab Economic and Business Journal, II, ss.105-114.

- Olabanji, E., F. Adebisi, U. Ese, O. Emmanuel (2017), "Agricultural Output and Economic Growth in Nigeria", *Journal of African Research in Business&Technology*.
- Oyakhilomen, O., R.G. Zibah (2014), "Agricultural Production and Economic Growth in Nigeria: Implication for Rural Poverty Alleviation", *Quarterly Journal of International Agriculture* 53(3), ss207-223.
- Sandalcılar, A.R. (2012), "Türkiye’de Tarımsal İhracat, Tarım Dışı İhracat ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Nedensellik Analizi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 49(470), ss.65-76.
- Shah, S.W.A., M.A. Ul Haq, R.M.A. Farooq (2015), "Agricultural Export and Economic Growth: A Case Study of Pakistan", *International Journal of African and Asian Studies*, 13, ss.1-10.
- Sertoğlu, K., S. Ugural, V.S. Bekun (2017), "The Contribution of Agricultural Sector on Economic Growth of Nigeria", *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(1), ss.547-552.
- Sevüktekin, Mustafa, Mehmet Nargeleçekenler (2010), *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi*, 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Susam N., U. Bakal (2008), "Türkiye’de Tarım Politikalarındaki Dönüşümün Kamu Bütçesi Ve Ekonomi Üzerindeki Etkileri" *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(1), ss.327-357.
- Taymaz, E., H. Suiçmez (2005), "Türkiye’de Verimlilik, Büyüme ve Kriz", *Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni*, ss.1-70.
- Teshome, A. (2006), "Agriculture, Growth and Poverty Reduction in Ethiopia: Policy Processes Around the New PRSP (PASDEP)", *Future Agricultures Research Paper* 004, ss.1-30.
- TÜİK, Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, (10.01.2019)
- Peker, K. (2016), *Tarım Sektörünün Güncel Sorunları ve Reform Önerileri*, Y. Kubar içinde, *Seçme Konular ile Güncel Ekonomik Sorunlar*, 1-30, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Zhao J., J. Tang (2018), "Understanding Agricultural Growth in China: An International Perspective", *Structural Change and Economic Dynamics*, 46, ss.43-51.